

2016 M. LAPKRIČIO 10 D.

TIKĖTINAS 2014-2020 METŲ FINANSINIO LAIKOTARPIO SANGLAUDOS POLITIKOS POVEIKIS LIETUVOJE, LATVIJOJE IR ESTIJOJE

Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas
Sweco ir BGI Consulting

Edvinas Bulevičius, BGI Consulting Tyrimų grupės vadovas

Komanda

Projekto vadovai:

Anna Olofsson (SWECO)

Edvinas Bulevičius (BGI Consulting)

Pagrindiniai ekspertai:

Inga Bartkevičiūtė (BGI Consulting)

John Bradley (EMDS)

Laurynas Grikšas (BGI Consulting)

Jan Persson (SWECO)

Bjarne Lindström (SWECO)

Tomas Mačiekus (BGI Consulting)

Austėja Tamulaitytė (BGI Consulting)

Nacionaliniai ekspertai:

Jonas Jatkauskas (LT, BGI Consulting)

Tiia Johansson (EE, AdASTRA e&v OÜ)

Tatjana Muravska (LV, University of Latvia)

Giedrė Stonytė (LT, BGI Consulting)

Zane Zeibote (LV, University of Latvia)

Kalbos redaktorius:

Chris Smith

*Studijos autoriai už indėlį rengiant studiją dėkoja **Regioninės ir miestų politikos direktorato atstovams**: Elna Hakonen-Meddings, Ligita Feldberga, Ulrich Krause-Heiber, Cécile Hulet, Milda Krupauskienė, Marina Mastrostefano ir Samu Tuominen.*

*Taip pat **nacionalinėms institucijoms**, atsakingoms už Sanglaudos politikos ir susijusių nacionalinės politikos sričių koordinavimą Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje.*

Sanglaudos politikos investicijas 2014-2020 metais

Operational Programme for
Cohesion Policy Funds 2014–
2020 (**Estija**)

Operational Programme
Growth and Employment 2014–
2020 (**Latvija**)

Operational Programme for the
European Union Funds'
Investments in 2014–2020
(**Lietuva**)

Operational Programme for
Cohesion Policy Funds 2014–
2020 (**Estija**)

Kokio poveikio galime tikėtis?

Growth and Employment 2014–
2020 (**Latvija**)

Operational Programme for the
European Union Funds'
Investments in 2014–2020
(**Lietuva**)

Vertinimo objektas ir uždaviniai

Veiksmų programos
Finansiniai asignavimai > Produktai > Rezultatai

POVEIKIS

sektorius/politikos sritis A	sektorius/politikos sritis B	sektorius/politikos sritis C
Tendencijos ir konteksto rodikliai	Tendencijos ir konteksto rodikliai	Tendencijos ir konteksto rodikliai
ES ir visas viešasis finansavimas	ES ir visas viešasis finansavimas	ES ir visas viešasis finansavimas

ES politikos tikslai

Nacionaliniai politikos tikslai

Išorės veiksniai

SANGLAUDOS POLITIKOS POVEIKIS: RYŠIŲ TARP VP RODIKLIŲ ANALIZĖ

SP indėlis siekiant VP suplanuotų rezultatų: ryšių analizė

374 ryšiai išanalizuoti **Estijoje**

501 ryšys išanalizuotas **Lietuvoje**

258 ryšiai išanalizuoti **Latvijoje**

Analizė atlikta **dviem žingsniais:**

1) Ryšio tipas:

- *Neegzistuojantis*
- *Dalinis*
- *Tiesioginis*

2) Prisdėjimo laipsnis:

- *Aukštas*
- *Vidutinis*
- *Žemas*

SP indėlis siekiant VP numatytų rezultatų

	Estija	Lietuva	Latvija
Aukštas	Transportas Energetika Prisitaikymas prie klimato kaitos Aplinkosauga ir efektyvus resursų naudojimas IRT Sveikata	Prisitaikymas prie klimato kaitos	Užimtumas Socialinė įtrauktis Sveikata Švietimas, įgūdžiai ir mokymasis visą gyvenimą Viešųjų institucijų ir administracijos gebėjimai
Vidutinis - aukštas	Socialinė įtrauktis Švietimas, įgūdžiai ir mokymasis visą gyvenimą Viešųjų institucijų ir administracijos gebėjimai	Užimtumas Transportas Energetika Socialinė įtrauktis Sveikata Švietimas, įgūdžiai ir mokymasis visą gyvenimą Viešųjų institucijų ir administracijos gebėjimai	Transportas Prisitaikymas prie klimato kaitos Aplinkosauga ir efektyvus resursų naudojimas IRT
Vidutinis		<u>MTEPI</u> IRT Aplinkosauga ir efektyvus resursų naudojimas	<u>MTEPI</u>
Žemas - vidutinis	Užimtumas <u>MVJ</u> <u>MTEPI</u>	<u>MVJ</u>	<u>MVJ</u> Energetika
Žemas			

SANGLAUDOS POLITIKOS POVEIKIS: MAKROEKONOMINIS MODELIAVIMAS

Makroekonominis modeliavimas

Siekiant įvertinti SP poveikį, buvo sukurti **trys nauji 16 ekonomikos sektorių apimantys modeliai** Lietuvai, Latvijai ir Estijai:

HLT16 Lietuvai;

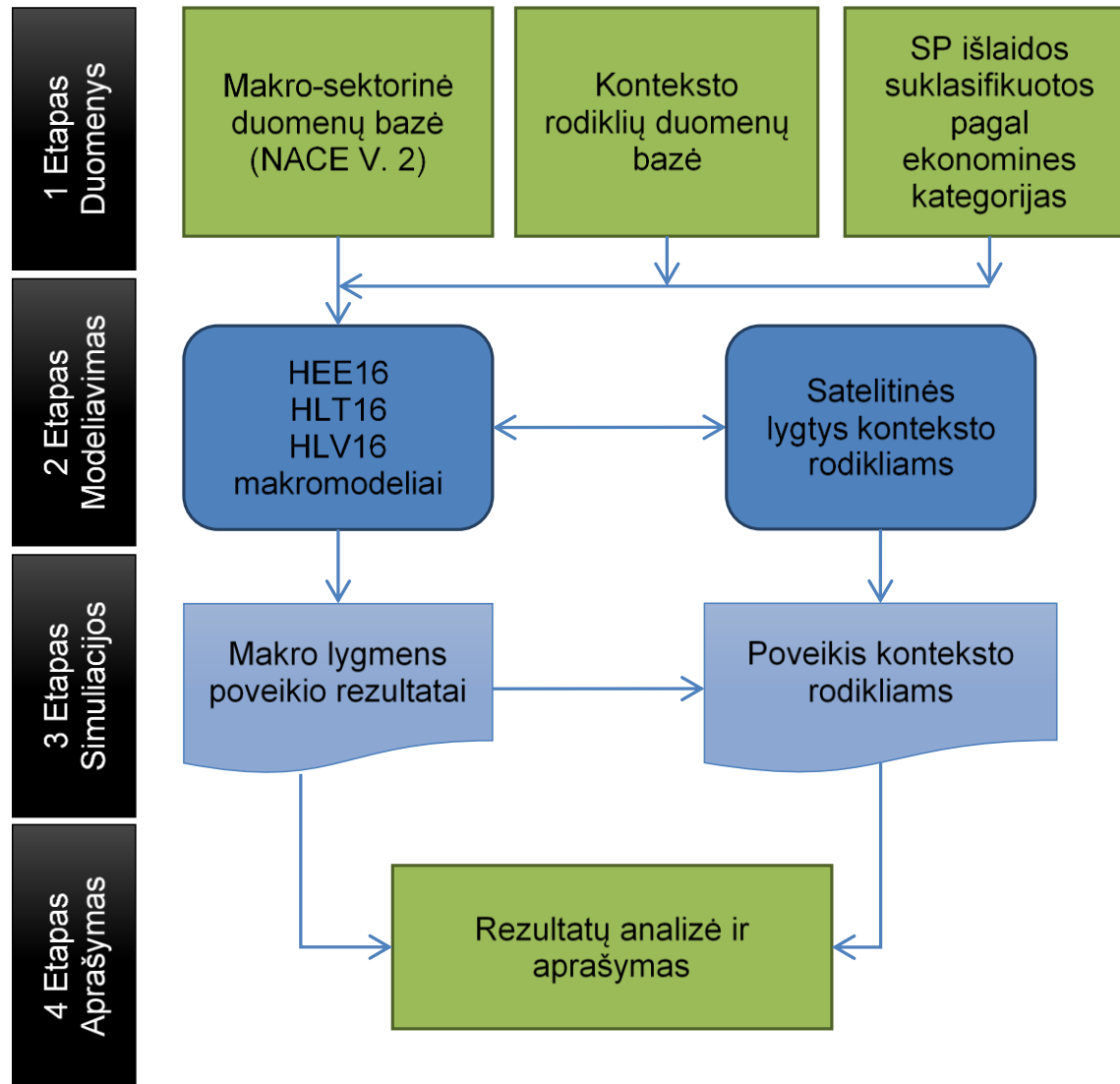
HLV16 Latvijai;

HEE16 Estijai;

Šie modeliai sukurti remiantis **HERMIN šeimos modelių sistema** (pagrindinis kūrėjas dr. John Bradley).

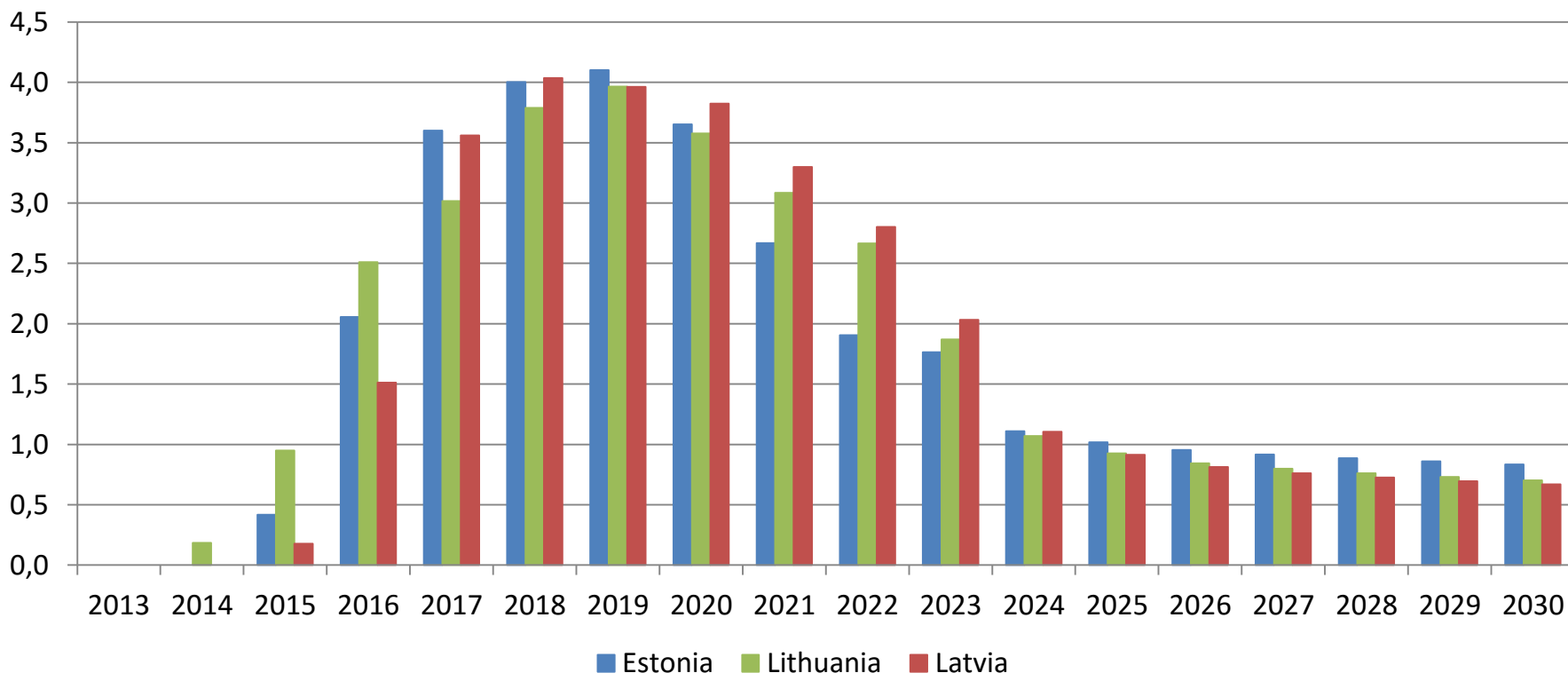
Modeliai padeda atskleisti **SP poveikį makroekonominiame ir ekonominių veiklų lygmenyse.**

Makroekonominis modeliavimas

Poveikis bendriesiems makroekonominiams rodikliams

SP poveikis BVP (procentinis nuokrypis nuo bazinio scenarijaus „be investicijų“)

Dėl 2014-2020 metų VP investicijų BVP kasmet vidutiniškai bus didesnis (2014-2023 metais):

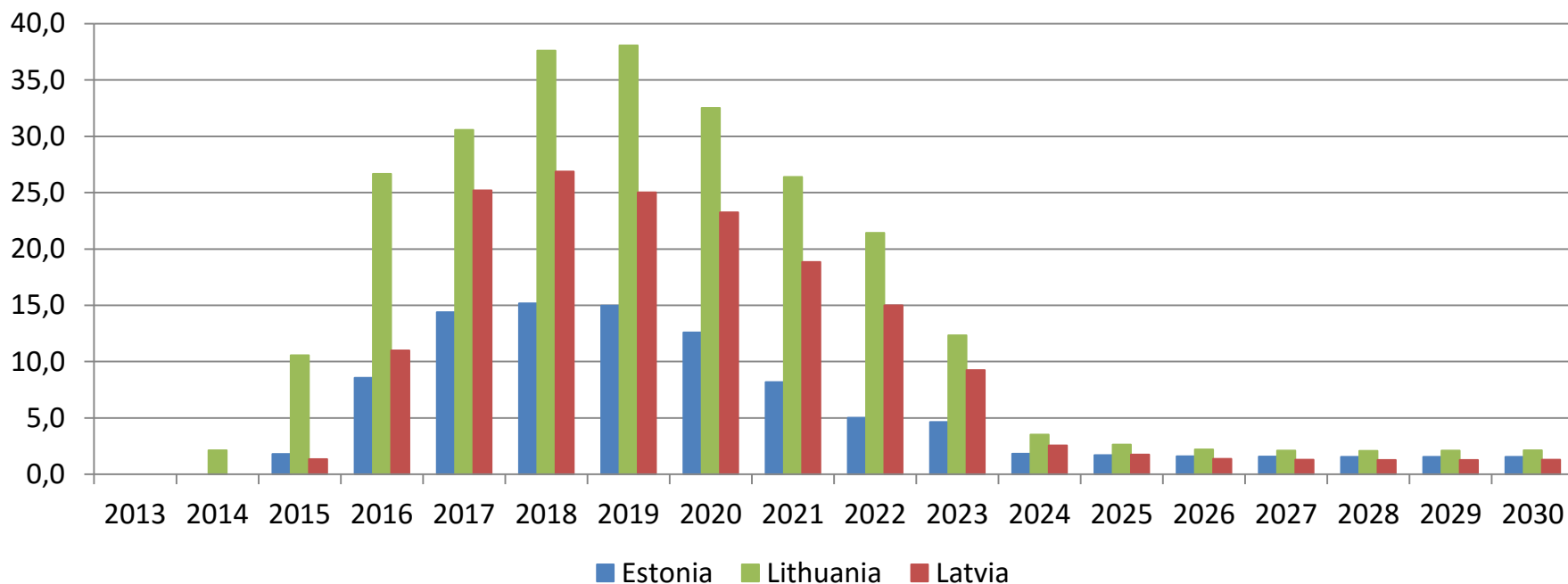
+ 2,4 proc. Estijoje;

+ 2,6 proc. Lietuvoje;

+ 2,5 proc. Latvijoje.

Poveikis bendriesiems makroekonominiams rodikliams

SP poveikis užimtųjų skaičiui (nuokrypis nuo bazinio scenarijaus „be investicijų“: tūkstančiai)

Dėl 2014-2020 metų VP investicijų užimtųjų skaičius kasmet vidutiniškai bus didesnis (2014-2023 metais):

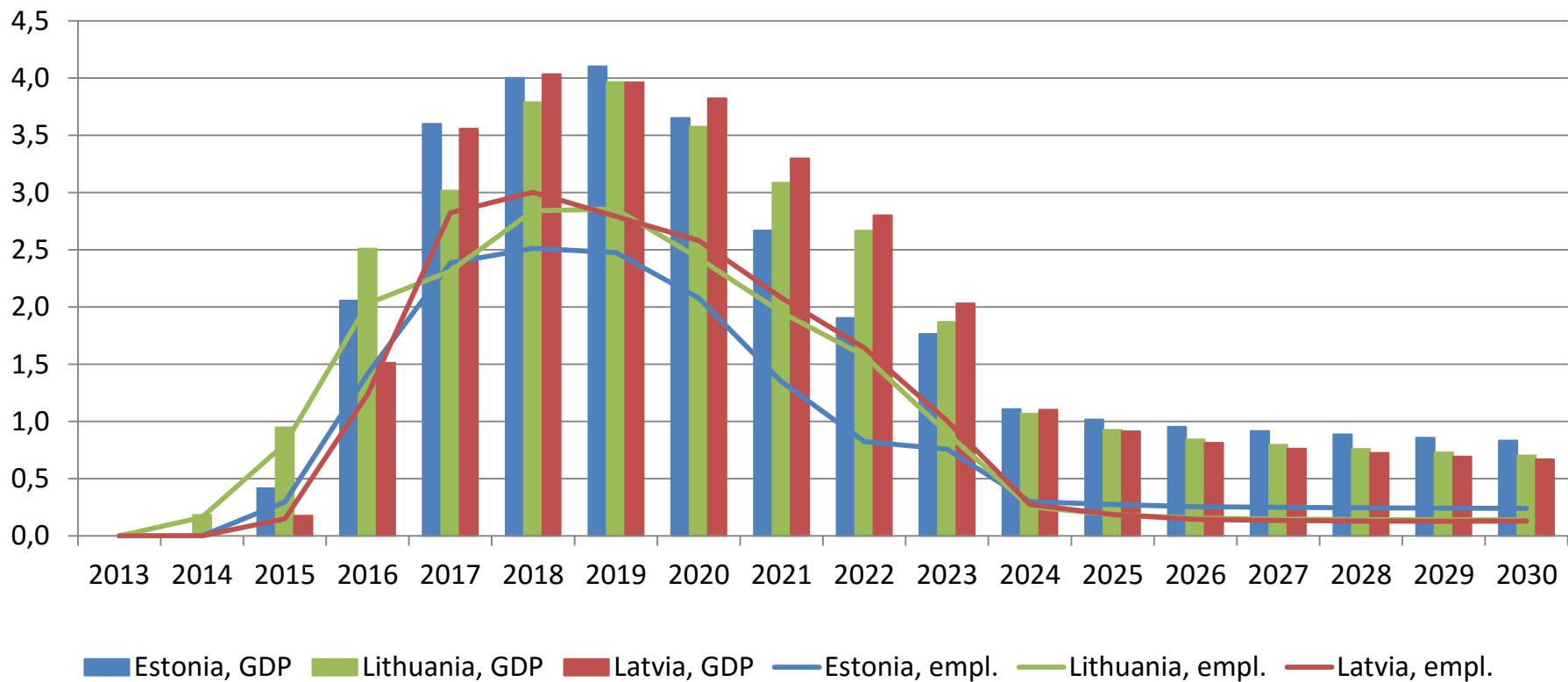
+ 8,5 tūkst. Estijoje;

+ 23,8 tūkst. Lietuvoje;

+ 15,6 tūkst. Latvijoje.

Poveikis bendriesiems makroekonominiams rodikliams

**Produktyvumo „pleištas“ tarp kuriamo BVP prieaugio ir užimtumo
(procentinis nuokrypis nuo bazinio scenarijaus „be investicijų“)**

**SP POVEIKIS: KONTEKSTO RODIKLIAMS
ATSKIRUOSE SEKTORIUOSE/POLITIKOS
SRITYSE**

MTEPI sektorius/politikos sritis

Analizei pasirinkti **du** konteksto rodikliai: **bendrosios** ir **privataus sektoriaus MTEP išlaidos** kaip BVP dalis.

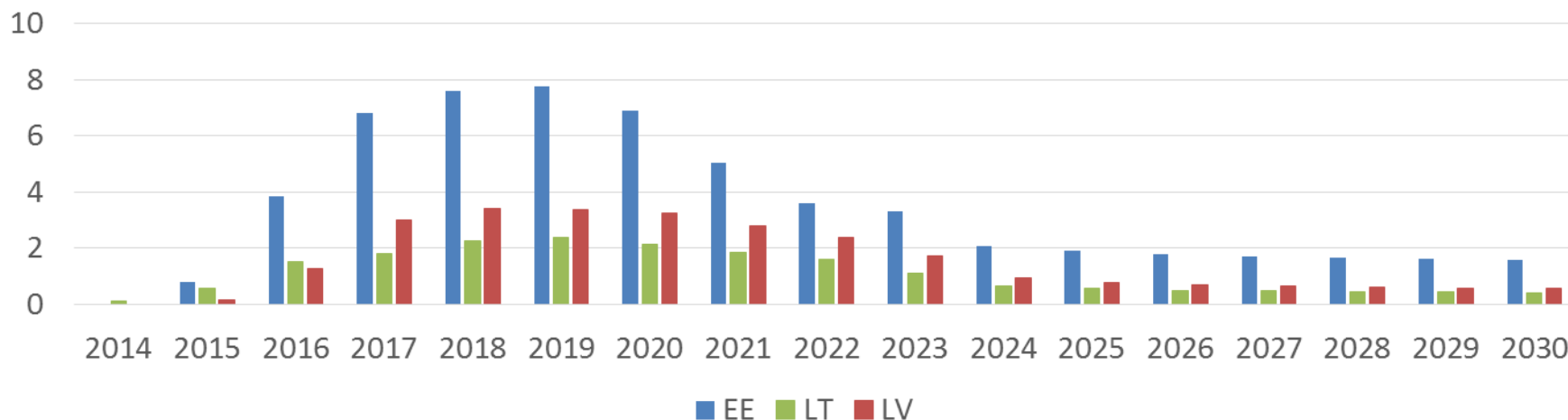
Tiek **bendrosios**, tiek **privataus sektoriaus** Baltijos šalių **MTEP išlaidos** kaip BVP dalis atsilieka nuo ES vidurkio.

MTEPI sektorius/politikos sritis

Vidutinis metinis SP poveikis **bendrosioms išlaidoms MTEP kaip BVP daliai** (2014-2023 m.):

+ 4.6 procentai **Estijoje**
+ 1.5 procentai Lietuvoje
+ 2.1 procentai **Latvijoje**

	ES 2020 siekiai	Progozė 2023 m.
Estija	3 %	2.4 %
Lietuva	1.9 %	1.2 %
Latvija	1.5 %	0.8 %

SP poveikis bendrosioms išlaidoms MTEP kaip BVP daliai, procentais

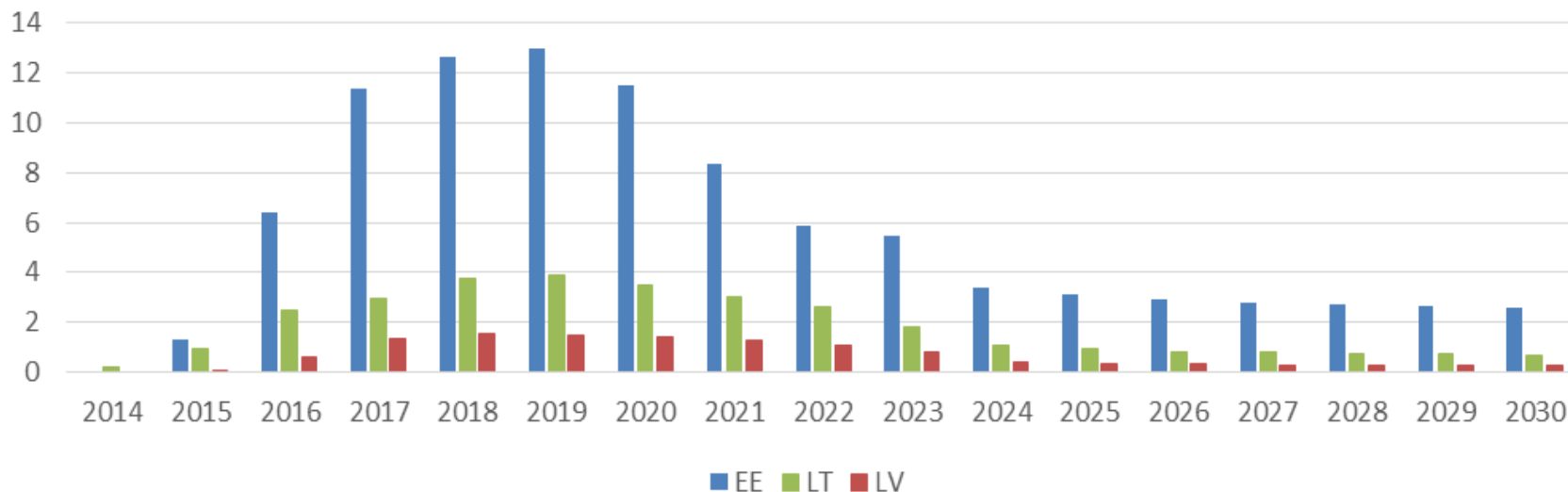
MTEPI sektorius/politikos sritis

Vidutinis metinis SP poveikis **privataus sektoriaus išlaidoms MTEP kaip BVP daliai** (2014-2023 m.):

+ 7.6 procentai **Estijoje**

+ 2.5 procentai **Lietuvoje**

+ 0.95 procentai **Latvijoje**

SP poveikis privataus sektoriaus išlaidoms MTEP kaip BVP daliai, procentais

MVĮ sektorius/politikos sritis

Analizei pasirinkti **du** konteksto rodikliai: realus **darbo našumas per darbo valandą** ir **bendras eksportas kaip BVP dalis**.

2007-2013 m. **darbo našumo** per vieną darbo valandą **augimo tempas Baltijos šalyse buvo žymiai spartesnis, nei vidutiniškai ES**. Tačiau **absoliučia darbo našumo per vieną darbo valandą reikšme Baltijos šalys atsilieka nuo ES vidurkio**.

Realus darbo našumas per vieną darbo valandą

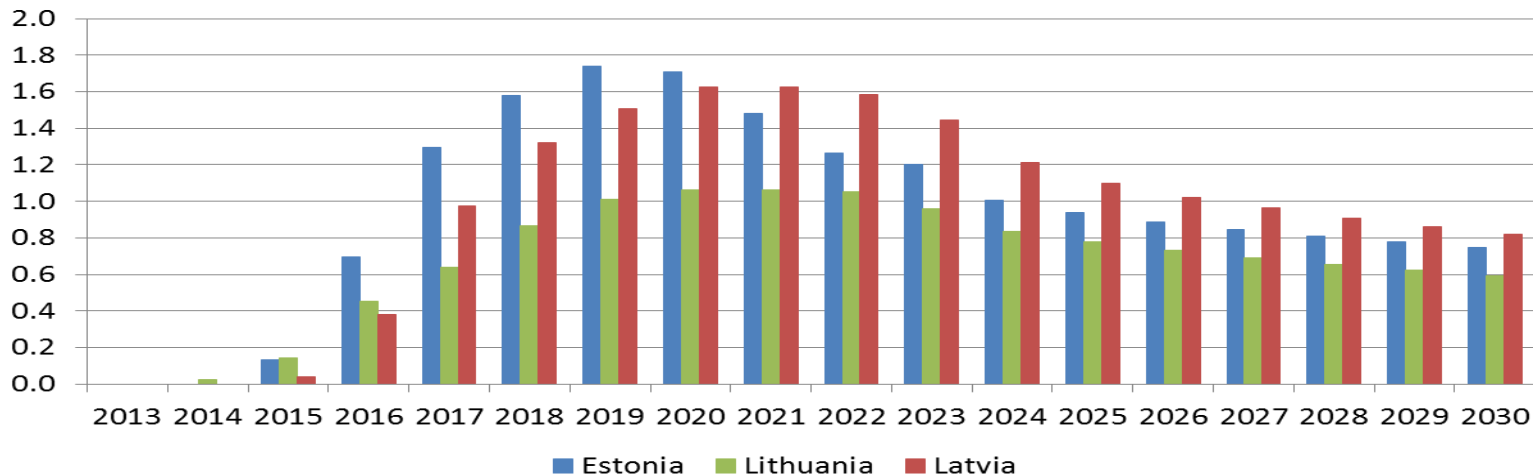
	Augimas 2007-2013 m.	Pasiekta darbo našumo reikšmė (ES-28 = 100%), 2013
ES-28	2.6%	100%
Estija	10.7%	43%
Lietuva	21.8%	39%
Latvija	6.3%	32%

MVĮ sektorius/politikos sritis

Vidutinis metinis SP poveikis **darbo našumui** (2014-2023 m.):

+ 1.1 procentai **Estijoje**
+ 0.7 procentai Lietuvoje
+ 1.1 procentai **Latvijoje**

	VP tikslas (ES-28 = 100%)	Prognozė 2023 m. (ES-28 = 100%)
Estija	65 %	55%
Lietuva	49 %	46%
Latvija	40 %	40%

SP poveikis darbo našumui per vieną darbo valandą, procentais

MVĮ sektorius/politikos sritis

Bendro **eksporto** kaip dalies nuo BVP **augimas** 2007-2015 metais **Baltijos šalyse** buvo **daug spartesnis, nei vidutiniškai ES.**

Įvertinus numatomą **SP poveikį** ir **kitų veiksmų įtaką**, prognozuojama, kad **2023 m. bendras eksportas** kaip BVP dalis Baltijos šalyse bus:

87.2 procentai **Estijoje**

84.9 procentai Lietuvoje

61.4 procentai **Latvijoje**

Energetikos sektorius/politikos sritis

Analizei pasirinkti **trys** konteksto rodikliai: **galutinio energijos suvartojimo intensyvumas, energijos dalis, gauta iš atsinaujinančių energijos šaltinių, suvartojamos energijos šiltnamio dujų išmetimo intensyvumas.**

Vertinant **energijos dalį, gautą iš atsinaujinančių šaltinių, Estija ir Lietuva jau yra pasiekusios, o Latvija beveik pasiekusi savo ES 2020 tikslus.**

Vertinant suvartojamos energijos **šiltnamio dujų išmetimo intensyvumą, visos trys Baltijos šalys jau yra pasiekusios ES 2020 tikslą.**

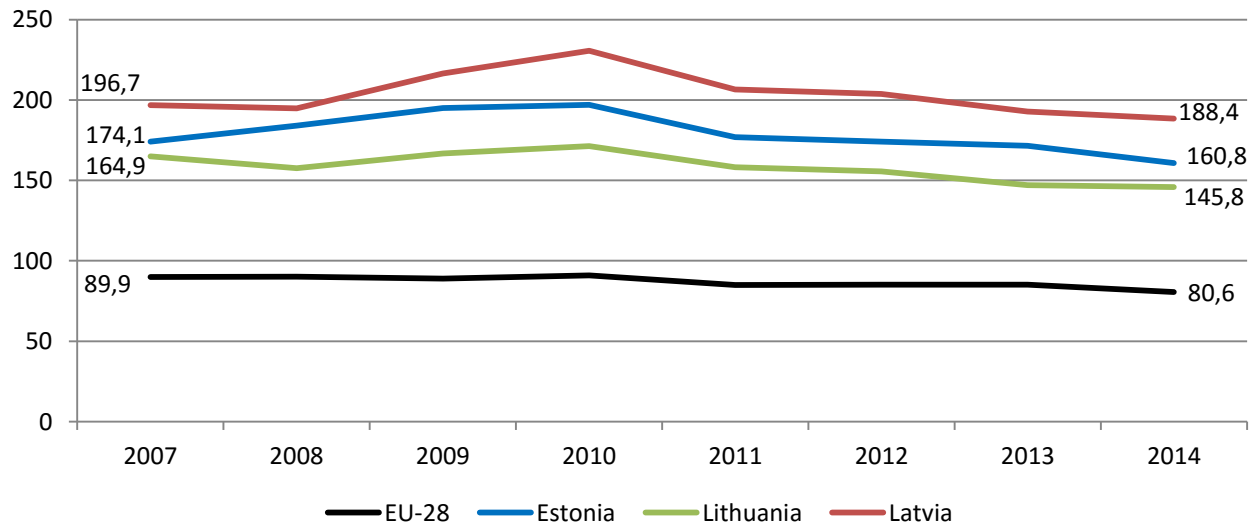
	Atsinaujinanti energija			Šiltnamio dujų išmetimo intensyvumas		
	Metinis SP poveikis 2014-2023	Reikšmė 2014	Progozė 2023	Metinis SP poveikis 2014-2023	Reikšmė 2013	Progozė 2023
Estija	1.1 %	26.5%	30 %	- 0.2 %	3.24	3.2 tonos/t.TNE
Lietuva	0.9 %	23.9 %	26 %	- 0.4 %	2.98	2.9 tonos/t.TNE
Latvija	0.1 %	38.7%	39 %	- 0.3 %	2.44	2.4 tonos/t.TNE

Energetikos sektorius/politikos sritis

Vidutinis metinis SP poveikis **galutinio energijos suvartojimo intensyvumui** (2014-2023 m.):

- 1.5 procentai **Estijoje**
- **1.1 procentais Lietuvoje**
- 1.4 procentai **Latvijoje**

	Energijos suvartojimo pokytis 2013-2023
Estija	- 15 %
Lietuva	- 12 %
Latvija	- 12 %

Galutinio energijos suvartojimo intensyvumo pokyčiai, kgne/EUR 1000 BVP

Užimtumo sektorius/politikos sritis

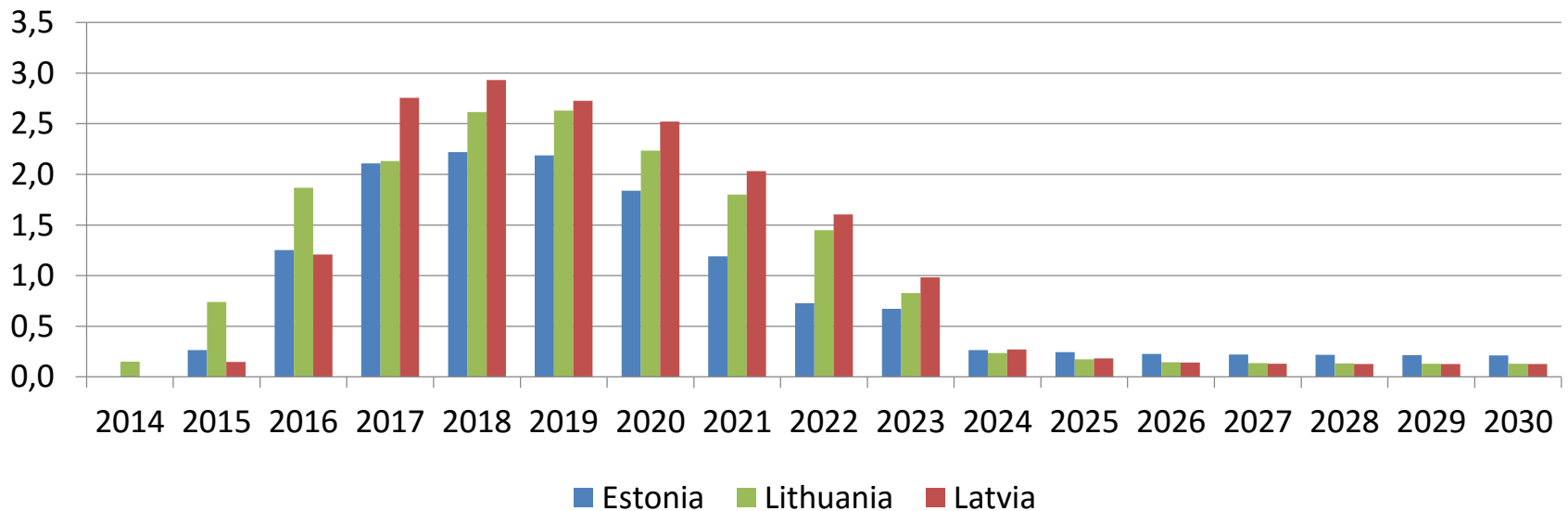
Analizei pasirinkti du konteksto rodikliai: **bendras užimtumo lygis** ir **NEET jaunimo dalis**.

Vidutinis metinis SP poveikis **bendram užimtumo lygiui** (2014-2023 m.):

+ 1.3 procentai **Estijoje**

+ **1.6 procentai** Lietuvoje

+ 1.7 procentai **Latvijoje**

SP poveikis bendram užimtumo lygiui, procentais

Užimtumo sektorius/politikos sritis

2015 m. **NEET jaunimo dalis** nuo visų jaunų žmonių **Baltijos šalyse** buvo **mažesnė, nei ES vidurkis**.

Vidutinis metinis SP poveikis **NEET jaunimo daliai** nuo visų jaunų žmonių (2014-2023 m.):

- 1.3 procentai **Estijoje**
- **1.4 procentai Lietuvoje**
- 0.4 procentai **Latvijoje**

	Reikšmė 2015 m.	Prognozė 2023 m.
Estija	10.5%	10.1 %
Lietuva	9.2 %	8.5 %
Latvija	10.5%	11.6 %

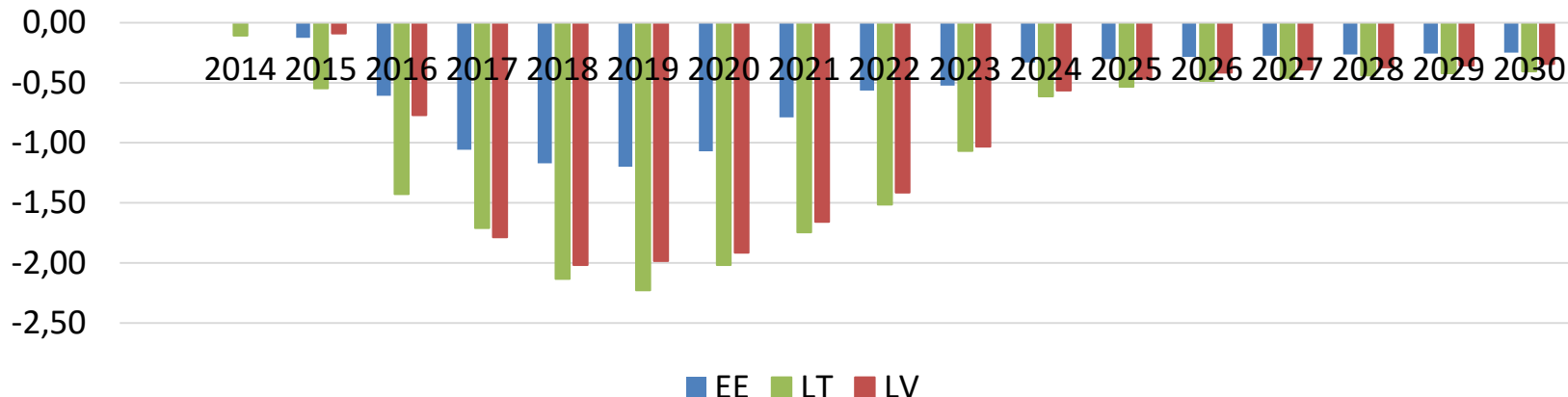
Socialinės įtraukties sektorius/politikos sritis

Analizei pasirinktas vienas konteksto rodiklis: **dalis žmonių, patiriančių skurdo ar socialinės atskirties riziką.**

Vidutinis metinis SP poveikis **daliai žmonių, patiriančių skurdo ar socialinės atskirties riziką (2014-2023 m.):**

- 0.7 procentai **Estijoje**
- **1.4 procentai Lietuvoje**
- 1.3 procentai **Latvijoje**

	Reikšmė 2014 m.	Prognozė 2023 m.
ES	24.4 %	-
Estija	26 %	24 %
Lietuva	27.3 %	23.4 %
Latvija	32.7 %	29 %

SP poveikis daliai žmonių, patiriančių skurdo ar socialinės atskirties riziką, procentais

Sveikatos sektorius/politikos sritis

Analizei pasirinkti **trys** konteksto rodikliai: **standartizuotas mirtingumo lygis** (mirčių skaičius 100 000 gyventojų), **moterų sveiko gyvenimo trukmė** ir **vyrų sveiko gyvenimo trukmė** metais.

Standartizuotas mirtingumo lygis Baltijos šalyse **didesnis**, o **moterų ir vyrų sveiko gyvenimo trukmė trumpesnė**, nei vidutiniškai ES.

Sveikatos sektoriaus/politikos srities rodiklių reikšmė 2013 ir 2023 metais

	Standartizuotas mirtingumo lygis (100 000 gyventojų)		Moterų sveiko gyvenimo trukmė (metais)		Vyrų sveiko gyvenimo trukmė (metais)	
	2013	2023	2013	2023	2013	2023
Estija	1284	1089	57	59	54	56
Lietuva	1511	1456	62	65	57	59
Latvija	1549	1460	54	55	52	52

Švietimo, įgūdžių ir mokymosi visą gyvenimą sektorius/politikos sritis

Analizei pasirinkti **trys** konteksto rodikliai: **15-64 m. asmenų, turinčių bent vidurinį išsilavinimą, užimtumo lygis, 20-24 metų asmenų išsilavinimo lygis, mokymosi visą gyvenimą lygis.**

15-64 m. asmenų, turinčių bent vidurinį išsilavinimą, užimtumo lygis ir 20-24 metų asmenų išsilavinimo lygis Baltijos šalyse yra aukštesnis arba lygus ES vidurkiui.

Mokymosi visą gyvenimą lygis Estijoje aukštesnis, Lietuvoje ir Latvijoje žymiai mažesnis, nei ES vidurkis.

	15-64 m. asmenų, turinčių bent vidurinį išsilavinimą, užimtumo lygis		20-24 metų asmenų išsilavinimo lygis	
	2013	2023	2013	2023
Estija	75.02 %	76.7 %	84.2 %	85.7 %
Lietuva	72.85 %	74.3 %	90 %	96.4 %
Latvija	72.33 %	73 %	85.7 %	91.6 %

Švietimo, įgūdžių ir mokymosi visą gyvenimą sektorius/politikos sritis

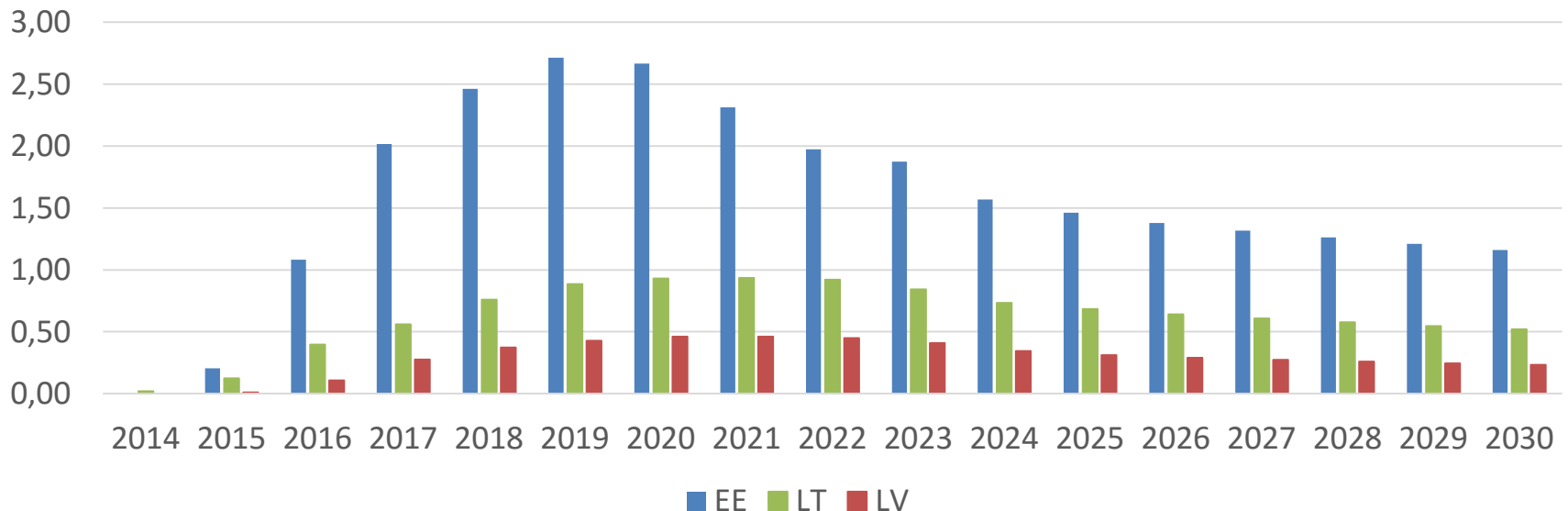
Vidutinis metinis SP poveikis **mokymosi visą gyvenimą lygiui** (2014-2023 m.):

+1.7 procentai **Estijoje**

+ 0.6 procentai Lietuvoje

+ 0.3 procentai **Latvijoje**

	Reikšmė 2015 m.	Progozė 2023 m.
Estija	12.5 %	18.6 %
Lietuva	5.5 %	6.3 %
Latvija	5.1 %	6 %

SP poveikis mokymosi visą gyvenimą lygiui, procentais

Linkiu sėkmingo VP įgyvendinimo ir reikšmingo SP poveikio
Baltijos šalyse 2014-2020 m.

Edvinas Bulevičius, BGI Consulting
edvinas@bgiconsulting.lt
+370 5 2153969